

אלעזר. [ומוסיפים:] **ואף על גב דמית** — שמת המשלח — **לא אמרינן** — אין אומרים: **מצוה לקיים דברי המת.**

ויש אומרים, האומרים לתת ליורשי מי שנשתלחו לו, **סוברים כרבנן,** שדברי שכיב מרע נחשבים ככתובין וכמסורין. ואף אם לא מת המשלח, נותנים את המעות ליורשי המקבל, כל עוד לא חזר בו המשלח.

ור' יהודה הנשיא שאמר משום רבי מאיר: מצוה לקיים דברי המת, סובר כר' אלעזר, ששכיב מרע צריך קנין כבריא. ולכן — אם לא מת — יחזרו למשלח.⁽⁵¹⁾ **מיהו** — אך — **היבא דמית** — אם מת — **אמרינן מצוה לקיים דברי המת.** וינתנו המעות למי שנשתלחו לו או ליורשיו.

וחכמים אומרים יחלוקו, היינו משום ש**מספקא להו** לעניין מתנת שכיב מרע אם ההלכה היא כר' אלעזר, או כרבנן. ואף כשמת המשלח מסופקים הם, אם מצוה לקיים דברי המת אם לאו⁽⁵²⁾. ולכן פסקו

אמר להם ר' אלעזר: בני רובל רשעים הם⁽⁵⁰⁾ ולוואי תקברם אמם — קללם שלא יעלו על לב ולא יזכרו בבית המדרש. ומאחר והיו רשעים, לא הוזכרו בבית המדרש ולא דקדקו בצוואת אמם, ומשום כך אין ללמוד מהם ראייה.

ומעתה מפרשים את מחלוקת התנאים באופן אחר:

כבריא — כבר הוזכר — לדעת כולם "הולך" אינו כ"זכה". הברייתא אינה מדברת אלא בשכיב מרע, ומחלוקתם תלויה במחלוקת ר' אלעזר וחכמים. וכך הם סוברים:

תנא קמא, האומר: יחזרו למשלח אם עודנו חי, סובר כר' אלעזר האומר: שכיב ומרע ובריא שוים הם, ושניהם צריכים קנין. ולכך, אמירתו "הולך" אינה כ"זכי".

ור' נתן ור' עקיבא האומרים: יחזרו ליורשי המשלח, נמי — גם כן סוברים — כר'

כלומר, מאחר והבת לא היתה מרשעת, לכן קיימו חכמים את דברי האם, לתת לה את הכל, כי רצו לקנוס ולהפסיד לבנים שהיו רשעים. ומבואר שלא כפירוש רש"י.

51. וההוכחה: מזה שנקט טעם התלוי במיתת המשלח. משמע, שאם לא מת המשלח, יחזרו אליו המעות.

52. ומדקדק הפני יהושע בדברי רש"י ז"ל, הרי לפי מה שהוא פירש לעיל, ש"שודא" — היינו שתלוי בשליח, מה הביין בדעת המשלח אם עינו יפה וכו', אם כן אין זה שייך כאן. כי מאחר וחכמים הסתפקו אם ההלכה היא "דברי שכיב

50. רש"י מפרש שבני רובל היו מקיימין קוצים בכרם [ולא היו עוקרין אותם], ולדעת רבי אלעזר היה דבר זה אסור משום איסור כלאים. ובהמשך דבריו כותב: "שמתוך שהיו רשעים לא הוזכרו בבית המדרש". ומדייק בספר סוכת דוד מדבריו, שמאחר והיו רשעים ולא הוזכרו בבית המדרש, לכן לא קיימו חכמים את דבריה. ואם כן, טוען רבי אלעזר, אין ללמוד משם, משום שהחלוקה נעשתה שם שלא על פי חכמים. וההכרח לפרש כן, שאם לא נאמר כן, הרי לא יתכן שחכמים יתנו הממון שלא כדין!

אמנם, מציין הסוכת דוד, הרשב"ם (בבבא בתרא דף קנו) מפרש שמכיון שהיו רשעים קנסום חכמים שיפסידו התכשיטים, ושיהיו לבת.